

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni; za četrt leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krone na leto. — Posamezne številke 20 vin.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 30 h od enostopne petit - vrste za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 10. maja 1910.

C. kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.648

Vsebina : Vabilo na občni zbor Zadružne Zveze. Sklep zadrugne šole v Ljubljani. Stanje avstrijskega zadrugništva koncem l. 1909 O službeni pogodbi trgovskih pomočnikov. Domači obrti v Avstriji in njih organizacije. Krompir. Vestnik Zadružne Zveze. Zadrugni pregled. Gospodarske drobtine. Občni zbori. Bilance

VABILO

»

REDNI SKUPŠČINI

„Zadružne Zveze“ v Ljubljani,

registrirane zadrug z omejeno zavezo,

ki se vrši v ponedeljek dne 30. maja 1910 ob 10. uri dopoldne
v Ljubljani v hotelu „UNION“.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnji Zvezini skupščini.	6. Volitev 8 članov odbora. *)
2. Poročilo načelstva.	7. Volitev nadzorstva.
3. Poročilo o denarnem poslovanju.	8. Poročilo o izvršenih revizijah.
4. Poročilo nadzorstva.	9. Poročilo pododborov.
5. Odobritev letnega računa in bilance za l. 1909 in sklepanje o razdelitvi čistega dobička.	10. Poročilo o zadrugni šoli.
	11. Poročilo o zadrugni banki.
	12. Slučajnosti.

Dr. Jan. Ev. Krek

predsednik

*) V smislu pravil izstopijo letos iz odbora gg.: dr. J. E. Krek, kanonik Josip Šiška, Anton Belec, Matija Kump, dr. Evg. Lampe, dr. Ante Alfrevič, Fran Grafenauer in Josip Mandelj.

Izveček iz pravil § 19. Zvezina skupščina je občni zbor zadrug in sestoji iz odposlancev Zvezinih članic. Vsako Zvezino članico zastopa na Zvezini skupščini njen načelnik. Če pa ta pri Zvezini skupščini ni prisoten, zastopa Zvezino članico pooblaščenec, ki se izkaže s pravilno izdelanim pooblastilom načelstva Zvezine članice. Ena oseba sme zastopati k večjemu 10 zadrug.

Vsaka Zvezina članica, ki je založila glavni delež, ima na Zvezini skupščini za vsak založeni glavni delež 5 glasov. Kot založen velja glavni delež tudi v slučaju, če v smislu zadnjega § 12 še ni popolnoma vplačan.

Vsaka druga Zvezina članica ima na Zvezini skupščini jeden glas.

Sklep združne šole v Ljubljani.

Dne 30. aprila t. l. je bil končan pouk na Zdržni šoli v Ljubljani. S tem je sklenjen drugi tečaj tega, za razvoj našega združništva velepomembnega učnega zaveda.

Ob pričetku tečaja je bilo vseh slušateljev 34, med tečajem so izstopili trije, tako da jih je ob koncu ostalo še 31. Učni uspehi so bili letos zelo dobri, 10 slušateljev je dovršilo tečaj z odličnim uspehom, drugi z dobrim in le pri enem je bil uspeh nezadosten. Ta napredek je tembolj upoštevavanja vreden, ker je učna tvarina zelo obsežna in se od slušateljev zahteva mnogo pridnosti. Udeležniki tečaja so se v obče živahno zanimali za pouk in mu sledili s pohvalno vstrajnostjo, čeprav je bilo to za nekatere združeno z dokajšnjimi težavami. Izmed 31 slušateljev jih je bilo z navadno ljudskošolsko predizobrazbo 16, ljudsko šolo in orgljarsko šolo so bili dovršili 4, ljudsko in trgovsko šolo je poprej obiskoval 1, 6 jih je dovršilo po nekaj razredov srednjih šol, dalje sta bila med njimi 2 gimnazijska abiturijenta in 2 jurista. Po narodnosti je bilo 23 Slovencev (iz Kranjskega 14, iz Štajerskega 7, iz Primorskega 1, iz Koroskega 1) in 8 Hrvatov (iz Dalmacije 5, iz Bosne in Hercegovine 3).

Kakor lansko leto tako se je tudi letos priredilo več poučnih izletov, na katerih so si slušatelji ogledali nekatere znamenitejše zadruge in nekaj industrijskih podjetij.

Ob sklepu se je priredila javna izkušnja, kateri so prisostvovali zastopniki deželnega odbora in „Zdržne Zveze“ v Ljubljani. Po končanem izpitu je slušateljem izpregovoril nekaj besed v slovo ravnatelj trgovske šole, prof. Remec, na kar je deželni odbornik in referent za združništvo, dr. Pegan, razdelil šolska izpričevala.

Pri tej priliki opozarjamo naše zadruge znova na to važno šolo in na moči, ki iz-

hajajo iz nje. Kadarkoli je oddati kako službo, naj se v prvi vrsti ozirajo na take prosilce, ki so obiskovali združno šolo, v kateri so dobili dovolj teoretične podlage za uspešno nadaljno delo in se več ali manj izurili tudi praktično. V interesu zadrug samih je, da sprejemajo v službo take osebe, ki imajo poleg drugih potrebnih zmožnosti tudi zadostno strokovno izobrazbo.

Za morebitna pojasnila naj se obrnejo do Zdržne Zveze v Ljubljani.

Stanje avstrijskega združništva koncem l. 1909.

Statistična osrednja komisija na Dunaju je izdala poročilo, glasom katerega je dne 31. decembra 1909 znašalo število vseh v Avstriji registrovanih pridobitnih in gospodarskih zadrug 15.160.

Živahen napredek v združnem gibanju je opazati od l. 1897 naprej. Od tega časa se je namreč vsako leto na novo ustanovilo povprečno 800 do 900 zadrug. Deset let kasneje, to je l. 1907, je to gibanje še bolj narastlo, kajti tega leta se je osnovalo 1199 zadrug, l. 1908 že 1457, a l. 1909 celo 1537 zadrug. Iz teh števil je razvidno, da naraščanje združnega gibanja v Avstriji še ni prenehalo. Ako primerjamo prirastek lanskega leta napram l. 1908, ki se kaže v spodaj navedenih skupinah, se vidi, da so se posojilnice Schulze-Delitschevega ustroja pomnožile za 10·8, rafajznovke za 8·2, konsumna društva za 11·9, kmetijske zadruge za 14·8, obrtne zadruge za 17, in mala skupina stavbinskih zadrug celo za 41·5 odstotkov; celokupno število vseh zadrug pa je poskočilo za 11·1 %. Največji del zavzemajo glede prirastka kreditne zadruge in med njimi so zopet na prvem mestu rafajznovke, ki so se pomnožile za 539 v l. 1909, dočim se jih je v tem letu združilo samo 7. Kreditne zadruge Schulze-Delitschevega ustroja izkazujejo sicer napram

l. 1908 precej večji prirastek, toda se jih je razšlo 33. Obrtnih zadrug se je razdružilo 6·3 % in stavbinskih celo 7·4 %, kar je gotovo značilno.

Splošno se opaza, da je prirastek v vseh deželah stalen. Zlasti se je število zadrug pomnožilo v Trstu in okolici — za 25·9 % — vsled snovanja obrtnih in konsumnih zadrug. Na Goriškem znaša prirastek 15·3 % in v Istri 10·1 %, ker se je v teh deželah osnovalo mnogo rafajznovk in kmetijskih zadrug. Na Češkem se je ustanovilo na novo 408 zadrug in znaša prirastek 11·3 %; od novih zadrug je tri četrtine čeških. Najvišji prirastek izkazuje Galicija, namreč 22·1 %; združništvo se ondi širi zlasti med maloruskim narodom. Zelo se je število zadrug pomnožilo tudi v Dalmaciji, namreč za 19·5 %; nove zadruge imajo pred vsem namen poskrbeti za cenejši kredit, nabavljati cenejša in bolj zdrava živila in zboljšati pridobitne razmere med malimi posestniki in ribiči.

Tudi je nastalo nekaj novih združnih zvez. V Dalmaciji so si srbske zadruge osnovale osrednjo blagajno, v Galiciji sta nastali dve novi zvezi, ki zastopati osobito koristi kmetijskega prebivalstva in oskrbeti prodajo kmetijskih pridelkov in nakup poljedelskih potrebščin. Na Moravskem se je ustanovila deželna zveza mesarskih prodajalnih zadrug.

Število zadrug se porazdeli koncem lanskega leta po posameznih deželah sledeče:

	Posojilnice					
	Skupno število zadrug	šulcevejk	rafajznovk	Skupaj	Konsumna društva	Kmetijske zadruge
Nižja Avstrija						
Dunaj	279	131	—	131	16	2
brez Dunaja	1082	86	542	628	62	354
Gornja Avstrija	370	12	251	263	27	51
Salcburško	75	3	47	50	8	8
Štajersko	796	114	403	517	45	165
Koroško	258	36	163	199	15	26
Kranjsko	399	29	196	225	16	126
Trst z okolico	105	31	5	36	31	10

Goriško	214	12	100	112	16	71
Istra	244	21	100	121	39	78
Tirolsko	918	23	447	470	31	358
Vorarlberško	192	5	76	81	54	47
Češko	3972	580	2085	2665	370	585
Moravsko	2020	457	758	1215	286	366
Šlezija	513	54	283	337	107	40
Galicija	2777	1254	1056	2310	50	229
Bukovina	642	99	422	521	53	50
Dalmacija	304	36	182	218	34	41
kupaj	15160	2419	7116	10099	1260	2607

Premembe l. 1909:

Prirastlo	1537	295	539	834	137	346
Odpadlo	201	33	7	40	26	67
Stanje konc. l. 1908	13824	2721	6584	9305	1149	2328

	Obrtne zadruge	Stavbinke zadruge	Ostale zadruge	kol. kot zadruga	kol. kot društva	skupaj
Nižja Avstrija						
Dunaj	102	21	7	4	6	10
brez Dunaja	20	17	1	—	—	—
Gornja Avstrija	26	2	1	2	—	2
Salcburško	7	1	1	1	—	1
Štajersko	55	12	2	4	1	5
Koroško	15	3	—	2	—	2
Kranjsko	22	7	3	5	—	5
Trst z okolico	27	—	1	—	—	—
Goriško	12	2	1	3	—	3
Istra	4	1	1	2	—	2
Tirolsko	53	6	—	7	2	9
Vorarlberško	10	—	—	2	—	2
Češko	257	80	15	4	4	8
Moravsko	110	39	4	8	—	8
Šlezija	20	8	1	3	—	3
Galicija	144	34	10	7	4	11
Bukovina	17	1	—	3	1	4
Dalmacija	9	2	—	2	1	3
Skupaj	910	236	48	59	19	78

Premembe l. 1909:

Prirastlo	140	73	7	4	—	4
Odpadlo	52	13	3	1	—	1
Stanje konc. l. 1908	822	176	44	56	19	75

O službeni pogodbi trgovskih pomočnikov.

Dne 16. januarja 1910 je bila v drž. zak št. 20 razglašena nova postava „o službeni pogodbi trgovskih pomočnikov in drugih delojemalcev v podobnih službah.“ S to postavbo se ureja službeno razmerje za osebe, za katere so do sedaj veljali predpisi trgovskega zakonika, deloma pa tudi predpisi občnega državlanskega zakonika.

Določila novega zakona veljajo za službeno razmerje oseb, ki so nastavljene v opravljenem obratu kakega trgovca pretežno za opravljanje trgovskih opravil (trgovski uslužbenci) ali višjih, netrgovskih opravil ali v naslednjih zavodih:

1. v podjetjih vsake vrste, na katere se nanaša obrtni red;

2. v kreditnih zavodih, hranilnicah, posojilnicah, pridobitnih in gospodarskih zadrukah, zastavljalnica, preskrbovalnih in rentnih zavodih, bolniških blagajnah, registriranih pomožnih blagajnah, zavarovalnicah vsake vrste, bodisi da se pečajo s privatnimi zavarovalnimi opravili ali da služijo namenom javnopravnega zavarovanja, kakor tudi v zvezah imenovanih zavodov.

3. v uredništvu, upravi ali prodaji kakega periodičnega časopisa;

4. v pisarnah odvetnikov in notarjev;

5. pri trgovinskih mešetarjih, oblastveno avtorizovanih privatnih tehnikih, patentnih odvetnikih, privatnih posredovalnicah in pri informacijskih pisarnah;

6. v c. kr. tobačnih trafikah in loterijskih kolekturah.

Nasprotno pa se nova postava ne uporablja za uslužbence, ki so nastavljeni pri dvoru, kakem javnem zakladu, deželi, okraju ali občini, če njih službeno razmerje ne sloni na privatnopravni pogodbi. Tudi se določila te postave ne dotikajo službenega razmerja oseb, ki so namesčene kot uradniki ali služabniki države, državnega zavoda ali kakega od države upravljanega zaklada. Dalje se nova postava ne tika vajencev v smislu obrtnega reda in uslužbencev v kmetijskih in gozdarskih obratih, ako niso trgovski nastavljeni.

Vrsta in obseg opravil kakor tudi zanje pristojne plačilo (denarni ali naradni prejemki) se določa v prvi vrsti po dotičnem dogovoru; ako se ni o tem nič dogovorilo, odločuje krajevna šega. Ako bi

se tudi po krajevni šegi ne moglo določiti vrste in obsega pravil, se določi vse to kakor tudi plača po okolnostih službe.

Ako pripadata pogodbo sklepajoči stranki združbam delodajalcev in delojemalcev, velja kot dogovor kolektivna pogodba, ki se je sklenila med temi združbami, razun ako se ni nasprotno dogovorilo.

Prepuščati stanovalske prostore delojemalcem kakor tudi le-te s hrano oskrbovati na račun plačila, lahko prepovedo udeležena ministrstva naredbenim potom za podjetja gotove vrste ali za okoliš gotovih krajev.

Več paragrafov obravnava plačilo in sicer pravico do plačila v slučaju kake ovire v službovanju, o proviziji, udeležbi pri dobičku, tekoči plači in renumeraciji.

Tekoča plača, ki pristaja delojemalcu, je izplačati najkasneje koncem vsakega kolektorskega meseca.

Če je delojemalec po nastopu službe vsled bolezni ali nezgode oviran v izvrševanju službe, ne da bi to oviro namenoma ali vsled očitne malomarnosti zakrivil, obdrži pravico do plače do dobe šestih tednov. Če je oviran vsled vojaške službe, obdrži pravico do svoje plače do dobe štirih tednov. Ako je vsled drugih važnih njegove osebe se tičočih razlogov brez lastne krivde kratek čas zadržan opravljati svojo službo, obdrži delojemalec ravno tako pravico do svojih denarnih prejemkov.

Vsled kake, po teh vzrokih povzročene ovire v službovanju, ki ne presega dobe, za katero obstoji pravica do dobivanja plače, se delojemalca ne sme odpustiti. Ako se med oviro odpove služba, ostanejo njegove pravice med označeno dobo v veljavi, čeprav bi službeno razmerje poprej ponehalo.

Nasprotno pa ugasnejo pravice, ko se službeno razmerje konča, ako to neha vsled preteka časa, za katerega se je sklenilo ali vsled prejšnje odpovedi. Isto velja, ako se odpusti delojemalca iz kakega drugega vzroka

nego vsled po obolelosti, nezgodi ali vojaškem službovanju povzročenega oviranja v službi.

Delojemalcu je vsako leto dovoliti nepretrgan dopust in sicer najmanj 10 dni, ako je službeno razmerje trajalo nepretrgoma že 6 mesecev; najmanj dva tedna, ako je trajalo službeno razmerje nepretrgoma že 5 let in ako je trajalo nepretrgoma 15 let, pa dopust najmanj 3 tedne. Nastop dopusta se mora z ozirom na čas, ki odgovarja obratnim razmeram, dogovorno in pravočasno določiti. Med dopustom obdrži delojemalec pravico do svoje plače. Pri obrtnih podjetjih, v katerih se ne porablja več nego 3 delojemalci, se dopust lahko dovoli v dveh, približno enakih časovnih oddelkih. Čas, v katerem je delojemalec vsled bolezni, ali kake nezgode oviran v opravljanju svoje službe, se ne sme všteti v dopust, pač pa čas vojaške službe. Ni pa delodajalec dolžan dovoliti dopust, če je delojemalec odpovedal.

Precej natančni so predpisi, ki zadevajo končanje službenega razmerja. Službeno razmerje preneha vsled poteka časa, odpovedi, konkurza, smrti in vsled važnih, v zakonu naštetih vzrokov. Na poskus dogovorjeno službeno razmerje se lahko od obeh delov razveže v prvem mesecu poskusne dobe.

1. **Odpoved.** Če ni o roku za odpoved izrecnega dogovora ali če ne obstoji za delojemalca ugodnejša krajevna šega, sme razvezati službeno razmerje po preteku vsakega koledarskega četrletja vsak del po prejšnji šesttedenski odpovedi.

Odpovedni rok pa se tudi z dogovorom ne more skrajšati pod en mesec in mora končati vselej petnajstega ali zadnjega dne koledarskega meseca in mora biti vedno enak za oba dela; če bi se morda dogovorila neenaka roka, velja za oba dela daljši rok.

Če je službeno razmerje dogovorjeno le za začasno potrebo, ga sme v prvem

mesecu vsak del razrešiti vsak čas, ako se drži enotedenskega odpovednega roka.

Službeno razmerje, ki se je dogovorilo za vso dobo življenja kake osebe ali za dlje nego za pet let, sme delojemalec po preteku petih let razvezati, ako se drži odpovednega roka šestih mesecev.

Po odpovedi je delojemalcu na njegovo zahtevo dovoliti ob delavnikih primeren čas za iskanje nove službe, ne da bi se mu krajšali prejemki.

2. **Konkurz.** Če se po nastopu službenega razmerja otvori o premoženju delodajalca konkurz, stopi v pogodbo konkurzna masa. Tekom enega meseca od dneva otvoritve pa sme delojemalec razvezati službeno razmerje brez odpovedi, upravitelj mase pa, če se drži zakonitega ali dogovorjenega krajšega odpovednega roka.

3. **Smrt.** Če umre delojemalec, ki mu je delodajalec na podlagi službene pogodbe prepustil stanovanjske prostore, je izprazniti stanovanje, če je imel delojemalec lastno gospodinjstvo, tekom enega meseca, sicer pa tekom 14 dni po njegovi smrti. — Delodajalec pa lahko zahteva takojšnjo izpraznitev enega dela stanovanja, v kolikor je to potrebno, da so nastani naslednik umrlega uslužbenca.

4. **Predčasna razveza.** Službodajalec in službojemalec smeta iz važnih vzrokov službeno razmerje razvezati pred potekom časa, če je bilo to razmerje sklenjeno za gotov čas, sicer pa brez vsakega odpovednega roka.

Delojemalec je upravičen za predčasni izstop iz službe iz sledečih tehtnih razlogov:

a) če postane nezmožen za nadaljno opravljanje službe ali če je brez škode za svoje zdravje ali naravnost ne more nadaljevati;

b) če delodajalec delojemalcu pristoječo plačo nepristojno krati ali pridržuje, če ga pri naravnih prejemkih s tem, da mu daje

nezdravo ali nezadostno hrano ali nezdravo stanovanje, oškoduje ali krši druge bistvene določbe pogodbe;

c) če se delodajalec brani izpolnjevati dolžnosti, ki mu jih nalaga zakon v varstvo življenja, zdravstva ali npravnosti delojemalca;

d) če delodajalec zagreši nasilnosti, žaljenje npravnosti ali izdatno razžaljenje časti zoper delojemalca ali njegove svojce ali se brani, varovati delojemalca zoper taka dejanja kakega drugega uslužbenca ali kakega delodajalčevega svojca.

Za tehten razlog, ki opravičuje delodajalca za predčasni odpust, je smatrati zlasti:

a) če je delojemalec nezvest v službi, če v svojem delovanju brez vednosti ali volje delodajalca dovoli, da mu tretje osebe izkazujejo neupravičene koristi, ali če zakrivi dejanje, po katerem je nevreden delodajalčevega zaupanja;

b) če je delojemalec nezmožen, opravljati obljubljena ali po okolišnih primerna dela;

c) če delojemalec brez privolitve delodajalca izvršuje samostojno trgovsko podjetje ali če izvršuje v kupčijski stroki delodajalčevi na lasten ali na tuj račun trgovska opravila;

d) če delojemalec brez pravega ovirnega vzroka opusti po okolišnih izdaten čas opravljati službo ali se stanovitno brani opravljati službo ali se podvreči delodajalčevim odredbam, ki so po predmetu dela opravičene, ali če skuša druge uslužbence zavesti k nepokorščini do delodajalca;

e) če je delojemalec vsled bolezni ali vsled kake nezgode dlje nego 6 tednov ali vsled daljše zaporne kazni ali vsled odsotnosti v po okolišnih izdatnem času ali vsled poziva v vojaško službo, ki presega zakonito trajanje orožnih vaj, oviran v izvrševanju svoje službe;

f) če delojemalec zagreši nasilnosti, žaljenje npravnosti ali izdatno razžaljenje časti

zoper delodajalca, njegovega zastopnika, njegove svojce ali zoper souslužbenca.

Pravice, ki pristojijo delojemalcem na podlagi tega zakona, so skoro brez izjeme zasilne, tako da se ne morejo po službeni pogodbi niti odpraviti niti omejiti.

Za prepire iz službenega razmerja, ki je uravnano po tem zakonu, so pristojne obrtne sodnije, če je podjetje delodajalca podvrženo obrtnemu redu.

Naredbenim potom se more določiti, da se imajo predpisi obrtnega reda o nedeljskem počitku in o delovnem času uporabljati tudi pri službenih opravilih, uravnanih po novem zakonu.

Ker je zakon važen tudi za uslužbenca, ki so nastavljeni pri zadrugah, smo nekoliko obširneje govorili o njega poglavitnih in najpomembnejših predpisih.

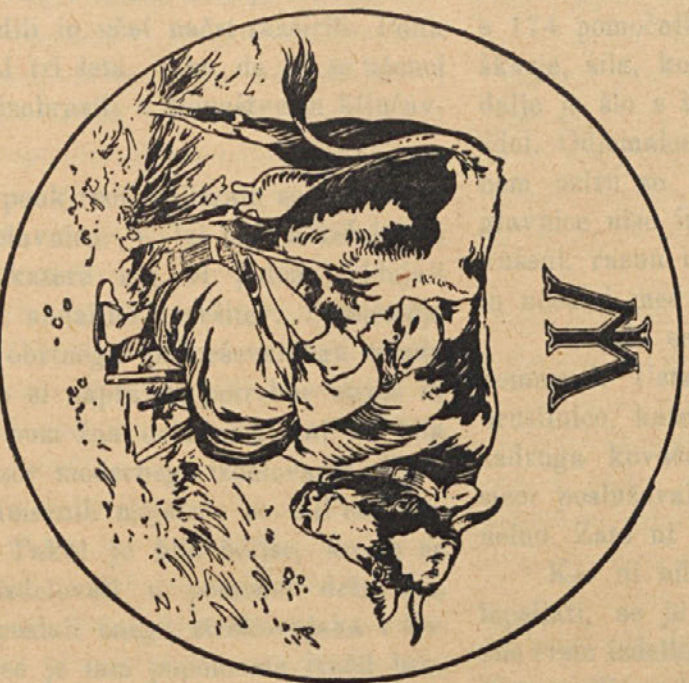
Domači obrti v Avstriji in njih organizacije.

D. Mali železarski obrt.

1. Mali železarski obrt v Waidhofenu in Ibbsitzu.

V dolinah reke Erlaf in Ibbs je nekdanje zelo lepo cvetel mali železarski obrt. Izdelovali so razna kovaška in ključavničarska orodja, kose in srpe itd. Tuje tovarne so ta domači obrt skoro popolnoma uničile. Domači obrtniki niso mogli več konkurirati s tovarnami, tudi njih blago ni bilo tako dobro izdelano, kekor ono iz tovarn. Pomoč je bila nujno potrebna. Ob priliki 40 letnega cesarjevega vladanja je obrtna zbornica ustanovila cesarja Franca Jožefa ustanovo za povzdigo spodnjeavstrijskega malega železarskega obrta.

Leta 1890 so ustanovili učno delavnico, katero naj bi obiskovali sinovi železarskih mojstrov, da se tehnično izobrazijo in seznanijo z novimi stroji in delavnimi pripomočki. Oni sinovi mojstrov, ki bi se v tej

TOVARNIŠKA ZNAMKA.

Orehove tropine

najboljša in naj-
izdatnejša krma
mlečni živini, go-
veji živini sploh
≡ in konjem. ≡

Orehove tropine so ostanki pri stiskanju takozvanega podzemeljskega ali kitajskega oreha, ki daje izborno namizno olje ali pražen tečno in okusno jed. Tudi tropine tega oreha so izvanredno tečne, pospešujejo mlečnost, so izborna krma za pitanje živine, vsebujejo izmed vseh oljnatih tropin **največ proteina in maščobe** in so vkljub temu **najcenejše**. Zaraditega jih vsi strokovnjaki-učenjaki, kot je *dr. E. Pott* v Monakovem in izkušeni živinorejci za krmo najtopleje priporočajo.

Povprečno vsebujejo pšenični otrobi . . .	14%	proteina in	4%	maščobe.
lanene tropine . . .	32%	"	8%	"
"	"	"	"	"
"	"	"	"	"
orehove tropine	48%	"	8%	"

Pokladati je živini orehove tropine zmlete, med rezanico pomešane, nekoliko z vodo namakane, *Mleko je masnejše in iz nje izdelano maslo zadobi*

overlaid
aniquorl

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

šoli izobrazili, naj bi potem to doma praktično uporabili. Vendar ta učna delavnica ni imela zaželenih uspehov. L. 1893 in 1894 je število učencev zelo padlo. Zato so šolo preuredili in učni načrt razširili. Pouk naj bi trajal tri leta, tako da bi se učenci popolnoma izobrazili v kovaštvu in ključavničarstvu.

Ko so pouk reorganizirali, so ustanovili pomožno delavnico. V tej naj bi izdelovali polizdelke, katere naj bi potem oddajali mojstrom v nadaljno izvršitev. S pomočjo državnega obrtnega pospeševalnega urada in dežele so si napravili potrebne stroje in orodje. Ta pomožna delavnica naj bi bila mojstrom vzor modernega izdelovanja. Kajti izdelki posameznih mojstrov so bili zelo pomanjkljivi. Takoj je bilo boljše, ko so se polizdelki izdelovali v pomožni delavnici. Tudi so odposlali enega strokovnjaka v Solingen, da se je tam popolnoma izučil brušenja, da bi bil potem vodja brusilnice v Waidhofenu.

Železarski obrt se je odslej lepše razvijal. Mojstri so se začeli posluževati pomožne delavnice, in učenci učne delavnice, večinoma sinovi mojstrov, priučili so se modernim strojem in boljšemu izdelovanju izdelkov. To svoje znanje so potem porabili v domačih delavnicah. L. 1903 se je v Waidhofenu ustanovila tudi strojna zadruga, ki preskrbuje mojstrom potrebne stroje.

Praktičnemu pouku v učni delavnici se je l. 1906 pridružil še teoretični pouk v vseh potrebnih predmetih, zlasti v risanju in v tehnologiji. S pomočjo države in mestne občine se je ustanovila v Waidhofenu strokovna nadaljevalna šola za ključavničarje in izdelovalce železnega orodja. Gleda se na to, da je ozek stik med šolo in praktično učno delavnico.

Vsa tu naštetá sredstva so pripomogla, da se je železarstvo v Waidhofenu ohranilo in povzdignilo.

12 km od Waidhofena je trg Ibbsitz. Od nekdaj je bilo tu mnogo kovačev. Leta 1860 je tu delalo 53 mojstrov s 308 pomočniki, l. 1885 je bilo le še 40 mojstrov s 174 pomočniki, ki so izdelovali nože, žlice, škarje, šila, konjska česala itd. Od l. 1880 dalje je šlo s tem obrtom čedalje bolj navzdol. Odjemalcev ni bilo, pa tudi v tehničnem oziru so bili izdelki slabi. Prometne glavnice niso imeli, v trgovini so bili neizkušeni, razun tega so bili mojstri nezaupni in neadini med seboj.

Skušalo se je propadajočim železarjem pomagati. Ustanovili so iz javnih sredstev brusilnico, katero je vzela v oskrbo obrtna zadruga kovačev v Ibbsitzu. Mojstri so se sicer posluževali brusilnice, toda ne racijonelno. Zato ni bilo zaželenega uspeha.

Ker ni bilo mogoče enotne organizacije izpeljati, se je skušalo zediniti izdelovalce ene vrste izdelkov, in sicer najpreje sekirarje. Ustanovili so l. 1894 „Društvo za varstvo in pospeševanje obrtnih interesov sekirarjev v Ibbsitzu in okolici“. Toda to društvo ni doseglo nikakih uspehov in se je moralo razpustiti.

Isto leto se je v Ibbsitzu ustanovilo sirovinško društvo kovačev, ki je imelo več uspeha. Temu društvu je bilo namen, preskrbovati kovače s sirovinami in jih oprostiti raznih trgovcev. Društvu je pristopilo 221 kovaških mojstrov.

Leta 1902 se je ustanovila delavniška in prodajalna zadruga „Vereinigte Schmiedgewerke“ v Ibbsitzu. Namen te zadruga je bil centralizirati prodajo kovinskih izdelkov, Namesto posameznih mojstrov je sedaj delala ponudbe le zadruga. Mojstri so se pod kaznijo zavezali prodajati direktno odjemalcem svoje izdelke. Takoj po ustanovitvi se je napravil ilustriran cenik vseh izdelkov. Zadruga se je začela lepo razvijati. Imela je trgovskega vodjo, svojega potnika in več zastopnikov. Vsa kupčija je bila odslej v zadrugi centralizirana.

Da se izdelki tehnično izboljšajo, se je s pomočjo trgovskega ministrstva ustanovila združna delavnica, v kateri je bil posebni mojster nastavljen kot obratni vodja. Njegova dolžnost je bila tudi, biti posameznim mojstrom na razpolago in jih učiti pravilno izdelovati svoje izdelke. Vpeljali so se razni novi artikeljni. V združni delavnici so se s pomočjo dežele in obrtno-pospeševalnega urada postavili stroji, tako da so se polizdelki izdelovali doma.

L. 1907 se je sirovinsko društvo združilo s prodajalno zadrugo, kar je bilo dobri stvari le v korist.

L. 1908 je imela zadruga 420.000 K prometa. Večina izdelkov se proda v Avstriji, nekaj se tudi v tuje dežele eksportira. Vsi kovači v Ibsitzu razun dveh so pristopili zadrugi.

Zadruga se lepo razvija in je velik blagor za ondotno prebivalstvo.

2. Mali železarski obrt v Stubajski dolini na Tirolskem.

Že več stoletij je v Stubajski dolini razširjen mali železarski obrt, posebno v Fulpmesu je bilo mnogo kovačnic. Obrt se je lepo razvijal. Izdelke so izprva le krošnjarji prodajali, pozneje so Stubajci ustanovili posebna trgovska društva, ki so v raznih mestih, kakor na Dunaju, Brnu, Gradcu itd. imela svoje prodajalne. Toda vsa trgovska društva so morala prenehati, ker niso mogla konkurirati z izdelki, ki so jih pošiljale tuje tovarne v Avstrijo.

Vzroki, da je stubajski železarski obrt propadal so bili isti, kakor v Kropi, Waidhofenu in drugod. Domači izdelki so bili slabše izdelani kakor oni iz tovarn, toda prometnih zvez ni bilo. Domači obrtniki so bili popolnoma odvisni od raznih založnikov, ki so jim preskrbovali sirovine. Založniki so obrtnike imeli popolnoma v svojih rokah, sirovine so jim preskrbovali zelo drago, izdelke pa so kupovali zelo po ceni. Izde-

lovanje se jim ni več izplačalo, zato so bili izdelki slabi. Vse to je bilo vzrok propadanja.

Da se reši domači obrt in preskrbi ljudem potrebni kruh, je bila potrebna pomoč. In res, država in dežela sta pomagali. Leta 1893 se je ustanovila strokovna šola ki je bila z modernimi stroji oskrbljena. Gledalo se je na to, da se učencem poda praktičen pouk. Toda ni bilo dovolj, da so se obrtniki tehnično izobraževali, potrebna je bila delavniška in prodajalna zadruga. Že l. 1896 je obrtna zbornica v Inomestu dala inicijativo za ustanovitev skupne delavnice v Stubajski dolini, toda radi mnogih težkoč se tedaj ta misel ni mogla izpeljati. Večina mojstrov ni imela smisla za združništvo. Seveda so nasprotniki združništva vse storili, da so vsak poskus obrtnike združiti preprečili. Tako daleč so šli, da niso hoteli prodati tudi za gotov denar ne surovin onim mojstrom, ki so bili za zadrugo. Kljub vsemu nasprotovanju se je zadruga vendarle ustanovila. Seveda začetek je bil bolj majhen, pristopnina je bila 20 K, deleži pa po 100 K, ki so se polagoma mesečno po 5 K vplačali. Zadruga je dobila od privatne osebe 4000 K posojila in je pričela delovati. Izdali so ilustriran cenik in dobili lastnega potnika, ki je za zadrugo potoval in dobival odjemalcev. Toda uspeh je bil majhen, združniki niso hoteli odstopiti svojih odjemalcev zadrugi. Zadržna pravila zahtevajo, da se vsi izdelki prodajajo le po zadrugi, a združniki se za enkrat niso hoteli ukloniti. Zato se je zadruga izprva omejila na to, da je mojstrom preskrbovala po ceni sirovine. In res je bila zadruga v tem oziru velikega pomena za mojstre. Dobivali so od zadruge za 6 do 8 K pri 100 kg sirovine ceneje, kakor pri trgovcih.

Ker so mojstri od zadruge dobivali sirovine veliko cenejše, so bili tudi njih izdelki cenejši. Na ta način je zadruga dobivala vedno novih prijateljev. C. kr. obrtno-

pospeševalni urad na Dunaju, tirolski deželni odbor, trgovska in obrtna zbornica v Inomostu in c. kr. naučno ministrstvo je podpiralo zadrugo. Predvsem naj bi se postavila nova delavnica z modernimi stroji. Imenovane oblasti so preskrbele stroje v znesku 30.000 K.

Razun tega je deželni odbor za napravo zaloge podelil 1000 K, c. kr. trgovsko ministrstvo je pa podelilo 16.000 K posojila proti $3\frac{1}{2}\%$, ki se je pozneje še povečalo.

Zadruga se je jela prav lepo razvijati. Ko je pokupila od neke tvrdke na dražbi mnoge delavnice, jih je moderno uredila. Ker se je potrebovalo denarja, so izdali 100 novih deležev po 600 K. Stubajci so jih hitro pokupili.

S tehnično izobrazbo se je tudi kupčija čedalje lepše razvijala. En zadrugnik je kot potnik obiskal vse dežele v Avstriji in pridobil zadrugi mnogo odjemalcev. Zadruga je pa tudi začela eksportirati v tuje države, posebno v Italijo.

L. 1907 je zadruga imela 107 udov z 158 deleži. Za surovine se je v tem letu dalo 336.018,96 K, za blago se je pa prejelo 655.459,75 K.

31. julija 1907 se je otvorila železnična proga Tulpmes-Inomost, kar je za povzdigo in razvoj zadruge velikega pomena. Blago se sedaj pošilja po železnici, kar je veliko cenejše in promet se hitrejšje vrši.

C. kr. strokovna šola skrbi za izobrazbo obrtne mladine v teoretičnem in praktičnem oziru. S c. kr. strokovno šolo je v zvezi splošno obrtna in nadaljevalna šola, ki poučuje učence v potrebnih teoretičnih strokah. Tudi pomočnikom se dovoljujejo štipendije, da svoje znanje praktično izpopolnijo na strokovni šoli. Tečajji za knjigovodstvo, računstvo in vodstvo sploh skrbe za izobrazbo mojstrov.

Krompir.

Prav mnogokrat se čuje, da nam je Amerika v krompirju dala neprecenljiv dar. Že v ljudskih šolah se uči mladina, kako se je pri nas še le polagoma udomačil ta sadež. Strokovne in druge prirodopisne knjige nam vedó povedati, da je krompir tisti pridelek, ki nam je zadnjo občno lakoto odpravil ter da se nam dandanes ni več bati te občne nadloge. Vsakdanji živež je nam vsem krompir in ne le ljudem, ampak tudi živalim. V prav mnogih slučajih se izdelujejo iz krompirja tudi tehnični pridelki. Odveč bi bila tedaj vsaka nadaljna razprava o koristi in važnosti krompirja. Manje pa so bralcem znani podatki, koliko krompirja se pridelava, recimo pri nas v Avstriji in da smo še bolj radovedni, koliko ga pridelamo v Slovenskih deželah?

Statistični podatki c. kr. poljedelskega ministerstva za l. 1908 nam podadó te-le številke:

V tem letu se je pridelalo v Avstriji na površju 1,249.682 ha 129,507.906 kvintalov, ki reprezentuje 1 q po 6 kron računjen vrednost: 877,047.436 K t. j. približno 900 milijonov kron.

Na Kranjskem se ga je v tem letu pridelalo na 23.180 ha 2,451.022 q v vrednosti 14,706.122 K t. j. približno 15 milijonov kron.

Na Štajerskem se ga je pridelalo na 34.804 ha 2,804.902 q v vrednosti 16,829.412 kron t. j. približno 17 milijonov kron.

Na Koroškem se ga je pridelalo na 7.753 ha 609.908 q v vrednosti 3,659.448 kron t. j. tri in pol milijona kron.

Na Goriškem se ga je pridelalo na 4.636 ha 347.064 q v vrednosti 2,182.364 kron t. j. dva in en četrt milijona kron.

V Istri in v okolici Trsta: 7.501 ha 154.474 q v vrednosti 926.844 K t. j. skoro 1 milijon kron.

Vsa predlanska letina krompirja je tedaj znašala samo na Slovenskem vrednost blizu 38 milijonov kron.

Vrednost krompirjevega pridelka daleko nadkriljuje vrednost vinskega pridelka in ako pomislimo, koliko poduka, koliko podpor i. t. d. se izdaja za pospeševanje vinogradništva, kako je pa vse tiho pri krompirju, tedaj moramo biti hvaležni materi naravi, da nam nad sadež ne pošlje kake nadloge.

Naši predniki so imeli s krompirjevim sadežem velik križ. Bil je čas, ko so dvomili, če bode ta pridelek še obstal. Ta kriza se je sicer srečno premagala. Kažejo se pa simptomi, da tudi na tem sadežu ni vse zlato, kar se svetli. Na mnogih krajih se pritožujejo kmetovalci, da jim peronospora dela veliko škodo, da je krompir slabejši in zlasti letos je čuti, da ga ponekod ne bodo imeli sposobnega za seme. To je slabo znamenje.

Na eni strani kaže nam to nebrižnost kmetovalcev, ker ne obračajo temu pridelku dovolj pozornosti in to zlo leto za letom mirno prenašajo, ne da bi se brigali za od pomoč. Na drugi strani nam napoveduje bodočnost, ko bomo morali v prihodnje temu sadežu boljše postreči, če bomo hoteli od njega dobivati dosedanje dohodke — torej imeli bomo tudi s to kulturo večje stroške.

Ne da bi hoteli plašiti ne kmetijski stan in ne poklicane činitelje, eno je pa gotovo, kar moramo takoj storiti in to je 1.) pri odbiranju semenskega krompirja moramo biti silno zbirčni t. j. da odberemo le najboljše vrste krompirja ter da njive pravilno v polnem času oskrbujemo in 2.) da začnemo povsod tudi krompir z razredčeno raztopino modre galice škropiti. To se sme in mora od nas terjati. Kjer gre za najvažnejši ljudski živež, ni čakati do zadnjega trenutka ali ko je že prepozno, ves kmetijski stan je treba poučiti na najbolj izdaten način, kako je pravilno ravnati s krompirjevim

sadežem, da se nam ohrani v dosednji do broti in množini. Sedaj je početek bolezni, v kalu se vsaka stvar lažje in hitreje omeji, kakor pa pozneje, ko bo škoda že velikanska ter se ne bo dala tako lahko odvrniti. Opozarjati je treba na pretečo nevarnost, da se storé primerni koraki v obrambo tega pridelka, ki nam je nenadomestljiv. Ponekod nas „aleluja“ še vedno spominja na one težke čase naših prednikov, ko še niso pridelavali tega sadeža.

Želeti bi bilo, da bi se pridelovanju krompirja, ki je tako velikega narodno-gospodarskega pomena, posvetila večja pozornost. Pri predavanjih, ki jih imajo kmetijski strokovnjaki, potom tiska i. t. d. naj se vpliva na naš kmetijski stan, da bo v bodoče z večjo pazljivostjo oskrboval in gojil ta neprecenljivi dar Amerike in odpravil pretečo nevarnost. Lapajne.

Vestnik Zadružne Zveze.

P. n. članice opozarjamo na članek „Sklep zadružne šole v Ljubljani“, ki ga objavljamo na drugem mestu. Med slušatelji, ki so dovršili letošnji tečaj imenovane šole, bi jih več rado dobilo službe in so med njimi prav porabne moči. Ako bi kaka zadruga hotela kako tako moč nastaviti, naj se obrne za svet na Zadružno Zvezo.

Nove članice. V članstvo Zadružne Zveze v Ljubljani so bile sprejete:

Kostanjevica, hranilnica in posojilnica.
Koprivnik, živinorejska in prešičorejska zadruga.

Čatež, kmetijsko društvo.

Schalkendorf, živinorejska in prešičorejska zadruga.

Živogošče, oljarska zadruga.

Ribnica, živinorejska in prešičorejska zadruga.

Vabila na glavno skupščino Zadružne Zveze v Ljubljani se bodo članicam doposlale v par dneh.

Travniki in travniki

Uzenci prebrskani! Načinje gojilo pomesti

na za 50 vinarjev pa 100 kg ceneje

Cena zimljeni orehovih tropinam je K 12.— za 100 kg. z večjo vred iz tovarne. Celo tropine
~~travniki~~ **več** kakor dšajšji otropi.

Orehovi tropin, let zelo, da vsebujejo najmanj **20%** proteina in masoabe (t. j. tozi vsaj
 podoben tovaru upošleja za izdelovanje oja je najboljša semena ter jani za izboljša kakovost
 vlažnem krmi reže pokvajo. Pregled tropine pa je skuhati predno se jih poklada živini.

Ker so pa še tropine zelo masne, se morajo hraniti v suhih, čistih stambenih, sicer se v
 krmi.

na velikansko množico proteina in masoabe, kakor vsebujejo izmed vsih možnih krmil **načelnost**
 mero je jedrnat in elastično, tako tudi elastična. Upošlejte vedno, da so orehove tropine z ozirom
 pravečev v zmesi s krompirjem, slivko ali posnetim mlekom. Prasiči se izredno hitro opistajo in njih

Za pitanje živine so orehove tropine najbolj prikladne. Ravno tako izpolne so za pitanje
 tropine zelo redka prikazen. Tudi kobilam in žrebcom so orehove tropine najboljše in najučinkovitejša bica.
 postopajo npr.čnejši in so pa je manj podvižani smoliki. Kolika je pri konjih, katerim pokladate orehove
 pri vsakem konju. Konjem gredo orehove tropine posebej v slast, po njih zažobe gladko glako.
 1½ kg orehovi tropin, to jim več zaleže kakor sam oves in vi prihranite dnevno okroglo 30 vinarjev

Konjem te tropine zelo prišijo. Mesto 6 kg ovas pokladajte težkim konjem le 3 kg ovas in
 na vsako kravo.

prijeten okus po mandeljnih. Prve dni je seveda pokladati le $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ kg; v 8—14 dneh pa že 1—1 $\frac{1}{2}$ kg na vsako kravo.

Konjem te tropine zelo prijaio. Mesto 6 kg ova pokladajte težkim konjem le 3 kg ova in 1 $\frac{1}{2}$ kg orehovit tropin, to jim več zaleže kakor sam oves in vi prihranite dnevno okroglo 30 vinarjev pri vsakem konju. Konjem gredo orehove tropine posebno v slast, po njih zadobe gladko dlako, postanejo trpežnejši in so baje manj podvrženi smotiki. Kolika je pri konjih, katerim pokladate orehove tropine zelo redka prikazen. Tudi kobilam in žrebcom so orehove tropine najboljše in najcenejša piča.

Za pitanje živine so orehove tropine najbolj prikladne. Ravno tako izborne so za pitanje prasičev v zmesi s krompirjem, siratko ali posnetim mlekom. Prasici se izredno hitro optajajo in njih meso je jedrnato in slastno, tako tudi slanina. Upoštevajte vedno, da so orehove tropine z ozirom na velikansko množico proteina in maščobe, katero vsebujejo izmed vsih močnih krmil **najcenejša krma.**

Ker so pa te tropine zelo mastne, se morajo hraniti v suhih, zračnih shrambah, sicer se v vlažnem kraju rade pokvarijo. Pregrete tropine pa je skuhati predno se jih poklada živini.

Podpisana tovarna uporablja za izdelovanje olja le najboljše semena ter jamči za izbornost kakovost orehovit tropin, ter zato, da vsebujejo najmanj **56 % proteina** in maščobe t. j. toraj vsaj **trikrat več** kakor pšenični otrobi.

Cena zmletim orehovim tropinam je K **18**— za 100 kg z vrečo vred iz tovarne. Cele tropine so za 50 vinarjev pri 100 kg ceneje.

Uzorci brezplačno! Zadruga dobijo popust!

Tovarna olja M. Ivančič v Medvodah.

Pazite na znamko!

Zadružni pregled.

Kmetijske zadruge na Irskem. Pred kakimi dvajsetimi leti je bila Irska še ena najbolj ubožnih dežel v Evropi. Dandanes pa stoji že zelo visoko in se je posebno kmetijstvo močno povzdignilo. Zanimivo je, da se je v tem času obenem prav lepo razvilo tudi njeno kmetijsko zadružništvo, kakor je razvidno iz naslednjih podatkov.

	Zadruge	zadružniki	promet
L. 1889	1	50	112.500 fr.
„ 1894	34	1.650	3,796.300 „
„ 1899	374	36.683	22,759.675 „
„ 1904	712	76.963	37,291.100 „
„ 1909	912	100.000	62,000.000 „

Tako velik napredek niso pokazale kmetijske zadruge v tako kratkem času skoro v nobeni drugi deželi. V teku 20 let se je dvignilo število kmetijskih zadrug od 1 na 912, število zadružnikov pa je od 50 poskočilo na 100.000.

Učni tečaj za kmetijsko zadružništvo, ki ga je priredila Splošna zveza avstrijskih kmetijskih zadrug na Dunaju, je trajal tri mesece in je bil dne 10. aprila t. l. zaključen. Vseh udeležnikov je bilo 45, od katerih jih je 27 že poprej delovalo pri zadrugah. Med njimi je bilo 22 Nemcev, 8 Čehov, 6 Poljakov, 4 Slovenci, 3 Rusini in 2 Rumunca. Učna tvarina je slična kakor na zadružni šoli v Ljubljani, le da se poučuje nekaj več predmetov. Po poročilu Splošne Zveze se je tečaj obnesel prav povoljno. V prihodnje se bodo morda poleg splošnih daljših tečajev vpeljali še posebni krajši tečaji za posamezne vrste zadrug.

Moravski Čehi so te dni osnovali 500. rajfajzensko posojilnico. Od ustanovitve prve češke rajfajznovke, katero je bil l. 1895 osnoval župnik Jan Holba, je preteklo 15 let in je v tej kratki dobi Rajfajznova misel tudi na Moravskem zmagonosno prodirala v ljudstvo.

Dva zaslužna zadružnika — ministra. V novo italijansko ministrstvo sta vstopila dva znana zadružnika, in sicer Luigi Luzzatti kot ministrski predsednik in prof. dr. Giovanni Raineri kot poljedelski minister. Prvi spada med najboljše italijanske državnike, še bolj pa je širokemu svetu znan kot prvi organizator italijanskega zadružništva, kateremu je bil to, kar sta Nemcem bila Schulze-Delitzsch in Rajfajzen. Za zadružno gibanje deluje že pol stoletja. Ko se je l. 1907 vršil v Piacenzi shod mednarodne zveze kmetijskih zadrug, mu je predsedoval

Luzzatti. Tudi prof. Raineri je znan zadrugar. Doslej je bil predsednik italijanske zveze kmetijskih zadrug v Piacenzi, ki ji pripada nad 600 kmetijskih zadrug in si je kot tak pridobil obilo zaslug za razvoj kmetijskega zadružništva.

Tolstoj o zadružništvu. Znani ruski filozof L. N. Tolstoj priznava v pismu, ki je poslal nekemu ruskemu zadrugarju, da se njegovi nauki strinjajo z načeli, katere širi zadružništvo. Snovanje in širjenje zadružništva, pravi, je socialno delo, ki je najbližje prepričanju in čustvom plemenitih in moralnih ljudi, katerim je pri srcu blagor ljudstva, ne pa njega izkoriščanje. Zadružništvo, pravi dalje, brezdvomno zboljšuje stanje onih, ki se združujejo. „Na vsak način mislim“ tako nadaljuje, „da spada širjenje zadružne ideje med najplemenitejša in največja dela našega časa. Temu delu naj se vsled tega posveča zlasti mladina, ki hoče služiti svojemu narodu. Ko bi bil še mlad, bi jaz prvi začel delovati v tem smislu. Pa tudi v tej svoji starosti upam, da bom še kaj storil v tej smeri med svojim narodom v svoji bližini.“

Gospodarske drobtine.

O pospeševanju živinoreje se je dne 16. aprila vršila v poljedelskem ministrstvu enketa, kateri sta od vlade prisostovale sekcij-ska šefa Zaleski in dr. Ertl. Posvetovalo se je o porabi 6 milijonov kron podpor, ki so po zakonu z dne 30. decembra 1909 določene za pospeševanje živinoreje v posameznih kronovinah. Udeležniki iz Češkega so predložili obširen načrt, kako naj bi se porabile dotične podpore in so za Češko zahtevali, da naj se započne velikopotezna akcija, ne pa da bi se denar malenkostno razmetal. Avstrijski živinorejci morajo priti v položaj, da bodo sami zmogli zagotoviti vsem potrebam konsuma. Povdarjalo se je, da se morajo produkcijski stroški znižati, potem bo naša živinoreja mogla vzdržati konkurenco tujih držav. Posebno važnost je polagati na prašičorejo. Dalje so različni udeležniki izražali željo, da naj vlada vsote, ki odpadejo na posamezne dežele, da na razpolago kmetijskim organizacijam, ki bi morale potem položiti račun, kako so denar porabile. Kmetijske organizacije naj bi imele v tem oziru svobodno roko in naj bi same določevale, v kak namen se ima porabiti odkazana jim vsota.

Toda vlada je za sedaj še nasprotna takim predlogom in stoji na stališču, da je dovolj, če kmetijske organizacije vpraša le za svet, v kak namen naj se porabijo podpore. Kmetijski zastopniki pa so odločno ugovarjali. Napovedali so večjo akcijo v državnem zboru, da se prizna kmetijskim organizacijam pravica, da bodo mogle sodelovati pri določitvi načina, kako in v kaki smeri se ima podpirati živinoreja.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Blagovici,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 5. junija 1910 ob 3 $\frac{1}{2}$ uri popoldne v posojilniških prostorih

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru
2. Poročilo načelstva
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1909.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov.

Vabilo na XIV. redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Senožecah,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 2. junija 1910 ob 9. uri zjutraj v zadrugi uradnici v Senožecah

Dnevni red

1. Poročilo tajništva.
2. Računski zaključek za l. 1909.
3. Volitev enega odbornika.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Slučajnosti. Načelstvo.

Ako bi občni zbor ob napovedani uri ne bil sklepčen, vrši se eno uro pozneje drug občni zbor na istem mestu in z istim dnevnim redom, ki bo sklepal veljavno brez ozira na število udeležencev.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Dobravi pri Kropi,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 29. maja 1910 ob 3. uri popoldne v posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1909.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva v Šmartnem pod Šmarno goro,

registrirana zadruga z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 22. maja 1910 ob 3. uri popoldne v izobraževalnem društvu.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1909.
3. Volitev nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Št. Petru v Savinjski dolini,

reg. zadr. z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 22. maja 1910 popoldne ob 3. uri v posojilnici.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1909.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Št. Rupertu,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 29. maja 1910 ob 8. uri dopoldne v posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1909.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Poročilo o izvršeni reviziji.
8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedeni uri ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Podzemlju,

reg. zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil v ponedeljek dne 16. maja t. l. zjutraj ob 7 uri v posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje računa za leto 1909.
4. Revizijsko poročilo o izvršeni reviziji.
5. Slučajnosti. Načelstvo.

VABILO

k

VI. REDNEMU OBČNEMU ZBORU

„Gospodarske Zveze“,

centrale za skupni nakup in prodajo v Ljubljani,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,

ki se vrši v ponedeljek dne 6. junija 1910 ob 10. uri dopoldne

v hotelu „UNION“ v prostorih slov. kršč. soc. zveze (vhod: Frančiškanske ulice).

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1909.
4. Razdelitev čistega dobička za l. 1908 in 1909.
5. Slučajnosti.

Ljubljana, dne 24. maja 1910.

Načelstvo.

Izvleček iz pravil § 14. Vsako zvezino zadrugo zastopa na občnem zboru njen načelnik, če pa ta na občnem zboru ni prisoten, zastopa zvezino zadrugo drugi pooblaščenec, ki se izkaže, s pravilno izdelanim pooblastilom načelstva dotične zadruge.

Posamezne osebe, ki so člani zveze, se udeležijo občnega zbora osebno.

§ 15. Na občnem zboru daje vsak vplačan delež po 20 kron 10 glasov in vsak vplačan delež po 2 kroni 1 glas.

V smislu § 9 pravil leži od 16. do 24. junija računski zaključek članom in članicam v pisarniških prostorih med običajnimi uradnimi urami na vpogled.

NB Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, vrši se na istem mestu z istim dnevnim redom ob 1/2 4. drugi, kateri sklepa brez pogoja, ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Ljudske hranilnice in posojilnice v Moravčah,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 22. maja 1910 ob 3. uri popoldne v kaplaniji.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzornišva.
3. Odobrenje računskega zaključka za l. 1909.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Razni predlogi in nasveti.

Če bi ta občni zbor ob imenovanem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje drug občni zbor, na istem mestu in po istem dnevnem redu, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Konsumnega društva pri D. M. v Polju,

registrirane zadruge z omejenim poroštvo

ki se bo vršil dne 22. maja 1910 ob 4. uri popoldne

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1909.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva in razsodišča.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor
**Gospodarskega in vinarskega društva
v sv. Križu pri Trstu,**

registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 22. maja 1910 ob pol 11 uri dopoldne
posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1909
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Če bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil
sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po
istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno
sklepal ne glede na število navzočih zadržnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Okrajne posojilnice v Radečah,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil 5. junija 1910 ob 3 uri popoldan v
prostorih „Narodnega doma“ v Radečah.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1909.
4. Sprememba pravil
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

N. p. Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne
bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in
z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki veljavno sklepa
ne glede na število navzočih zadržnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Lukovici,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se vrši dne 22. maja 1910 ob 3. uri popoldne v po-
sojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobrenje računskega zaključka za l. 1909
3. Volitev nadzorstva.
4. Volitev načelstva.
5. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor
**Gospodarskega in konsumnega društva
v Šmihelu,**

registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 29. maja 1910 ob 3½ uri popoldne v
posojilnični dvorani.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1909.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor
**Hranilnice in posojilnice v Cerkljah pri
Krškem,**

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 22. maja 1910 ob 3. uri popoldne
v stari šoli.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1909
4. Volitev nadzorstva
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklep-
čen vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem
dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne
glede na število navzočih zadržnikov.

Vabilo na občni zbor
„Hranilnice in posojilnice“ v Metliki,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
kateri se vrši dne 22. maja t. l. ob 9. uri predpoldne na
vrtu in dvorišču, v slučaju slabega vremena pa v posojil-
niški dvorani s sledečim

dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1909.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Sprememba pravil.
6. Slučajnosti.

Ako bi ne bilo ob določenem času zadostno število
zadržnikov, se vrši pol ure pozneje na istem mestu in z
istim dnevnim redom drug občni zbor, kateri sklepa brez
ezira na število vdeleženih zadržnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Mlekarske zadruge v Šmihelu,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 29. maja 1910 ob 4. uri popoldne v po-
sojilnični dvorani.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1909.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na V. redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Komendi,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil v nedeljo dne 29. maja 1910 ob 4. uri po-
poldne v dvorani „Kat. slov. izobraževalnega društva“.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrjenje računskega zaključka za leto 1909.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Slučajnosti.

Načelstvo

Redni občni zbor

Ljudske hranilnice in posojilnice za tržaško občino pri Sv. Ivanu pri Trstu,

reg. zadruga z neomejeno zavezo,

se vrši dne 2. junija 1910 ob 7. uri zvečer v zgornji dvorani Obrt. in Kons. društva pri Sv. Ivanu (poleg cerkve).

Dnevni red:

1. Poročilo predsedstva.
2. Odobrenje računskega zaključka za l. 1909
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Prememba pravil.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedeni uri ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor na istem mestu, z istim dnevnim redom in sklepa veljavno ne glede na število navzočih članov

Vabilo na redni občni zbor

Posojilnice v Dobrepoljah,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo

ki se bo vršil dne 29. maja 1910 ob pol 4. uri popoldne v prostorih Kmetijskega društva v Dobrepoljah.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Potrjenje računskega zaključka za l. 1909.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev računskega pregledovalca in njegovega namestnika.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil ob navedenem času sklepčen, se vrši pol ure kasneje na istem kraju in po istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Cirkovecah,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo

ki se bo vršil dne 26. maja 1910 ob 3. uri popoldne v posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1909.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni ob tem času ne bil sklepčen vrši se pol ure pozneje na istem mestu in z istim sporedom drugi občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Hajdini,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo.

ki se vrši dne 26. maja 1910 ob 3. uri popoldne v posojilnični sobi.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1909
4. Slučajnosti. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Fari pri Kostelu,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 22. maja 1910 ob 3. uri popoldne v posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1909.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov

Vabilo na II. redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Kortah,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 22. maja 1910 ob 5. uri popoldne v občinski hiši v Kortah.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1909.
3. Volitev načelnika.
4. Prememba pravil.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva v Dobrepoljah,

registrovane zadruga z omejeno zavezo,

ki se bo vršil v nedeljo dne 29. maja 1910 ob 4. uri popoldne v zadružnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1909.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Vabilo na III. redni občni zbor

Slamnikarske zadruga v Mengšu,

reg. zadr. z omej. zavezo

ki se bo vršil 22. maja 1910 ob 3. uri popoldan v „Društvenem Domu v Mengšu“.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1909.
3. Volitev enega člana v načelstvo.
4. Volitev dveh članov v nadzorstvo.
5. Slučajnosti.

Bilanca

Hranilnice in posojilnice na Robu,

reg. zadr. z neomej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1909.

Aktiva	K
Posojila	220 199 73
Inventar premični	125 57
Zaostale obresti posojil	2 926 64
Delež pri Zadr. zvezi	1 000 —
Delež pri „Unionu“	500 —
Gotovina 31. decem. 1909	8 918 84
Skupaj	233 700 78
Pasiva	K
Deleži	470 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	208 183 22
Tekoči račun z zvezo	14 789 —
Predplačane obresti posojil	232 75
Rezervni zaklad z obresti	8 909 93
Čisti dobiček	1 115 88
Skupaj	233 700 78

Denarni promet	K 394 367 90
Stanje članov začetkom l. 1909	223
Prirastlo	18
Odpadlo	5
Stanje koncem l. 1909	235

Bilanca

Hranilnice in posojilnice na Frankolovem,

reg. zadr. z neomej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1908

Aktiva	K
Posojila	128 896 54
Inventar premični	278 55
Zaostale obresti posojil	1 964 22
Delež pri „Zadr. zvezi“	1 000 —
Delež pri Ljudski posojil.	4 —
C. kr. poštna hranilnica	1 305 12
Gotovina 31. decembra 1909	4 917 77
Skupaj	138 366 20
Pasiva	K
Deleži	824 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	102 980 53
Tekoči račun z zvezo	27 069 —
Predplačane obresti posojil	521 04
Rezervni zaklad z obresti	6 551 21
Čisti dobiček	420 36
Skupaj	138 366 20

Denarni promet	K 233 170 49
Stanje članov začetkom l. 1908	228
Prirastlo	13
Odpadlo	6
Stanje koncem l. 1909	235

Bilanca

Hranilnice in posojilnice v Kranju,

reg. zadr. z neomej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1909.

Aktiva	K
Posojila	401 308 78
Tekoči račun z zvezo	263 615 —
Inventar premični	547 67
Zaostale obresti posojil	1 488 25
Delež pri „Zadr. zvezi“	1 000 —
Tekoči račun članov	279 831 82
V poštni hranilnici	320 95
Gotovina 31. decem. 1909	18 507 30
Skupaj	966 619 77
Pasiva	K
Deleži	2 780 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	958 442 90
Predplačane obresti posojil	1 565 34
Rezervni zaklad	1 487 95
Čisti dobiček	2 343 58
Skupaj	966 619 77

Denarni promet	K 2 440 183 40
Stanje članov začetkom l. 1909	86
Prirastlo	73
Odpadlo	—
Stanje koncem l. 1909	159

Bilanca

Hranilnice in posojilnice v Predvoru,

reg. zadr. z neomej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1909.

Aktiva	K
Posojila	48 191 80
Tekoči račun z zvezo	72 437 —
Inventar premični	350 91
Zaostale obresti posojil	82 37
Delež pri „Zadr. zvezi“	1 000 —
Gotovina 31. decem. 1909	4 561 39
Skupaj	126 623 23
Pasiva	K
Deleži	204 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	124 963 73
Predplačane obresti posojil	116 10
Rezervni zaklad	920 38
Čisti dobiček	419 02
Skupaj	126 623 23

Denarni promet	K 187 637 71
Stanje članov začetkom l. 1909	89
Prirastlo	14
Odpadlo	1
Stanje koncem l. 1909	102

Bilanca

Posojilnice in hranilnice v Črnem vrhu nad Idrijo,

reg. zadr. z neomej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1909.

Aktiva	K
Posojila	201 203 54
Inventar premični	502 34
Inventar nepremični	26 362 01
Zaostale obresti posojil	2 418 82
Zaostala najemnina	188 86
Delež pri „Unionu“	500 —
Delež pri „Zadr. zvezi“	1 000 —
Delež pri Kmetij. društvu	4 —
Terjatev na gozdih	1 549 70
Terjatev na drvih	53 —
Gotovina 31. decem. 1909	1 419 13
Skupaj	238 201 40

Pasiva	K
Deleži	460 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	225 094 25
Tekoči račun z zvezo	1 834 —
Predplačane obresti posojil	253 —
Predplačana najemnina	184 34
Rezervni zaklad	9 746 48
Čisti dobiček	629 33
Skupaj	238 201 40

Denarni promet	K 328 081 33
Stanje članov začetkom l. 1909	222
Prirastlo	8
Odpadlo	—
Stanje koncem l. 1909	230

Bilanca

Društva za štednjo i zajmove, u sv. Križu,

reg. zadr. sa ogranič. jamstvom,
s koncem meseca decembra 1909.

Aktiva	K
Zajmovi	42 959 —
Tekoči račun s svezom	23 888 —
Inventar pomični	325 07
Zaostale kamate zajmova	155 39
Dio kod „Zadr. zveze“	1 000 —
Gotovina koncem g. 1909	2 246 82
Skupa	70 574 28

Pasiva	K
Poslovni dijelovi	1 560 —
Uloži na štednjo s kap. kamata	67 387 59
Predplač. kamate zajmov.	200 35
Rezervni zaklad	859 —
Čisti dobitak	566 60
Skupa	70 574 28